

BG BLUES

ALEKSANDAR SAŠA IGNJATOVIĆ

Treće, dopunjeno izdanje

Predgovor
Momo Kapor

Laguna

Copyright © 2006 Aleksandar Ignjatović
Copyright © 2010 ovog izdanja, LAGUNA

*Svim BG bluzerima...
ženama koje sam voleo...
jednom neverovatnom malom dečaku...
i, naravno, tebi...*

SADRŽAJ

<i>Momo Kapor: MAGIJA BEOGRADA</i>	11
Dan kada je Vera naučila da peva	15
Kad se otvore vrata busa na stanici pored Ade	20
Karanfil se na put sprema	22
Uštirkani život iz druge ruke	24
Dan poznatih ljudi	26
Ostružnički led	39
Prijateljstvo, zanat najstariji.	42
Tražim pomilovanje, by Steva Cokula	47
Voajer s obale Savskog jezera	49
Kladioničarska linija Kaniđa	52
Milica, jedna u majke	54
Tri santimetra kajanja	57
Oranje Dunavom	62
Vanzemaljac sa Đerma	64
Čovek koji je voleo lutku	68

Pruga, čovek i pas	73
Tajna spavaće sobe u predgrađu	77
Ružna vremena prolaze	82
Njeno veličanstvo sujeta.	84
Igra u kojoj je sve dozvoljeno.	88
Tri besne mašine	93
Čudovište iz kupatila	96
Genijalan plan	101
Greh pevača s plakata	103
13 crno, ili kako je rulet upoznao Jovana	105
Psihička sekunda.	112
Đubre nije smeće.	117
Klinci iz betonskih kocaka	119
Boja strasti	124
Lepa žena beogradska	133
Osuđen na ljubav.	135
Noć na <i>Crnim panterima</i>	139
Na uglu ulice od sto koraka, negde na obodu grada	145
Suknjica boje leta.	150
Turbo taksista i dva vesela novinara	153
Malo dobre volje	155
Tajna neimarskog potkrovlja	160
Čaj s kiselom u bermudskom trouglu	171
Šezdeset peti dan	173
Sve će to jednog dana biti naše	177
Nije sve na prodaju	180
Mala ljubavna čarka u džipu parkiranom na pogrešnom mestu	184
Dve sudbine u rasklimatanoj osamdesettrojci	187

Poslednja noć privatnog detektiva	191
Som s tužnim očima	196
Lolita iz šume Striborove	198
Noćna mora u ranu zoru	202
Laku noć, Dorćole	204
Čuvari crkve Ružice	206
Kako se razveo Goran S.	210
Jelena, baš bih voleo da ti čujem glas.	212
Capa-cupa i kad padaju bombe.	214
Preživeti beogradsko leto	217
Pohovani sladoled u <i>Paprici</i>	221
Mali moćnik s linije 26	227
Žitije Džimija Sove.	230
Ona prava, jedna i jedina	234
Gospodin Niko i ponuda koja je morala biti odbijena.	237
Hvala, ali ne, hvala	242
Priča s periferije periferije.	246
Mala kamerna predstava bez reflektora i publike.	249
Kancelarija Đoleta Prangije.	253
Poslednji lov tri beogradske šmizle	257
Prevarajić i Vežbanke	262
Bekstvo	264
Kako sam naučio da nosim bele cipele.	270
<i>Umesto pogovora: Utočište beogradskog duha</i>	275
O autoru.	277

Magija Beograda

„Novinarstvo je odlična stvar za pisca, ukoliko se na vreme otkači od njega“, kažu da je govorio Ernest Hemingvej.

Aleksandar-Saša Ignjatović se nije na vreme otkačio od novinarstva i to je tajna privlačnosti ove knjige.

Pravo je zadovoljstvo držati u rukama, prelistavati i čitati onako kako se stranice otvore ove priče o Beogradu i njegovim žiteljima. Čovek pomišlja da bi, dajući ih na čitanje nekome ko ne zna ništa o nama, nekom strancu, na primer, koji ne zna ni gde se nalazimo na globusu, jedva vidljivi golim okom, ovaj saznao sve o nama, o tome kako živimo, volimo i šta sanjamo. Minuciozan pripovedač, Saša je očigledno književni zanat ispekao u novinama. Držeći se jednog od najvažnijih pravila da se ne sme biti dosadan. Ukratko, on se poduhvatio dve veoma teške stvari: pisati o Beogradu i pisati kratko.

Apsurdno je da su, i pored obilja knjiga što svakodnevno zatrpavaju izloge, najređe one o Beogradu u kome upravo i žive pisci koji ih objavljuju. Oni koji osvajaju svoje mesto u srpskoj književnosti, dolaze uglavnom iz provincije, pa im se i

prve, pa i druge knjige odnose na seoska i palanačka detinjstva – stvari koje najbolje poznaju. Kada iscrpe te teme, koje su ih učinile poznatim, a pomalo i talenat, onda se obično u svojoj literaturi počinju baviti krizom identiteta ili postmodernom alhemijom, preskačući da opišu grad u kome su započeli svoje karijere. Saša je pravi izuzetak u tom pogledu; on je naprosto opsednut Beogradom i, smatrajući da je svaki njegov deo njegov, čak i onaj u kome je proveo makar deset minuta, on izistinski voli taj grad. Njegove teme su naizgled sitne gradske bizarnosti, nedeljni perači automobila, slučajni prolaznici koji cepaju plakate, bifei i kafane u kojima, po njemu, Beograd skriva svoj jedinstveni duh, ulice i trgovi, rasklimatani tramvaji i autobusi kroz čija se otvorena vrata vidi Ada i blistava reka koja će prekinuti putovanje u centar grada osetljivijem putniku. Tu su i skice za portrete gradskih lepotica, pijanaca koji se toliko zanesu plovidbom Dunavom da svojom šikljom preoru baštu nekom čoveku u Višnjici, a takođe i gradski klinici, pensioneri i dokone badavadžije, ukratko, čitav jedan svet koji živi samostalno na stranicama Sašine knjige, sam sebi dovoljan, ne obazirući se na uzvišenu književnost.

Ono što je potrebno posebno istaći u ovom delu, to je gradski nepatvoreni jezik bez afektiranja sa žargonom, a ipak, pun svakodnevnog govora, uzrečica, šifri i skraćenica svojstvenih samo Beograđanima.

Džangrizavi čitalac koji ne oseti posle prvog čitanja vrednost ovog rukopisa, treba da uradi samo jednu stvar: da zamisli kako će čitanje ove knjige izgledati kroz pedesetak ili sto godina, kada je neki radoznalac kupi za nekoliko para u kakvoj antikvarnici, otvori i čitajući počne da saznaje ko smo bili, kako smo izgledali i kako živeli na početku milenijuma.

Momo Kapor

BG BLUES

Dan kada je Vera naučila da peva

Tog dana Vera je naučila da peva. Imala je samo tri godine, i još nije znala pošteno ni svoje ime da izgovori. Zvučalo je više kao Veva. I meni se sviđalo da je tako zovem. Milena je svaki put vrištala kako dete zbog mene nikad neće naučiti da kaže slovo R, ali ja sam sve uvereniji da je Vera i tad umela da ga kaže, samo nije htela. Jer se meni i njoj sviđalo da bude Veva. Mala princeza s planete Detinjstvo.

Vera je živela s majkom, u zgradi nekadašnje železničke stanice na Dorćolu, hladnoj, oronuloj, s malim prozorima na kojima je folija zamenjivala stakla i štokovima bez ijednog traga nekadašnje boje. Stari Dorćolci pričaju da je bila zelena. Njena majka je bila mlada, jednostavna ženica, poreklom odnekud iz centralne Srbije, koja je (koliko li sam samo puta sličnu priču čuo) pomislila da će u velikom gradu pronaći nešto što, u blagoslovenom neznanju kako sudbina zaista funkcioniše, nazivamo sreća. Pronašla je samo prevaru, jednog od onih slatkorečivih džabalebaroša u početnoj fazi teškog alkoholizma i povremeni posao čistačice vagona

s perspektivom mračnijom i neizvesnijom od uzburkane velike dunavske vode kad se nad nju nadviju teški, olujni oblaci. Ali Radmila se nikada nije žalila. Imala je krov nad glavom, kakav-takav, i neprocenjivo blago nestašnih plavih uvojaka i okruglih, radoznalih očiju, kao jedinu i najlepšu zamenu za sve izgubljene snove na putu od neke zemljane čatrlje u Nedođiji Donjoj do velegradske vukojebine s pogledom na železničke šine i slagalicu crveno-žutih oblakodera na Dunavskom keju.

Sretali smo se povremeno na maloj dorćolskoj pijaci, u pekari kod Bobeta, na početnoj stanici dvadeset šestice, i svaki put, kao hipnotisan, nisam mogao da odvojim pogled od tih krupnih plavozelenih okica koje su gledale pravo, hrabro i radoznalo, i mogao sam da u njima jasno pročitam tvrdnju i prkosno pitanje – ja sam Vera, princeza Dorćola i celog sveta, a ko si sad pa ti? Upoznali smo se, onako zvanično, u *C-marketu*, kad više nisam mogao da odolim pa sam joj poklonio čokoladicu, onako nezgrapno kako to samo odrasli znaju, pokušavajući da je pomilujem po kosi, a ona se brzinom svetlosti sakrila iza majčine suknje i iz bezbedne busije dobacila mi jedan široki, neodoljivi osmeh koji je značio: „Dobro, glupane, hvala ti, simpatičan si mi, možda hoću da se družim s tobom“.

Moja Milena je bila otvorenog srca. Mislim da joj nikad nije bilo sasvim jasno kakva se to vrsta veze razvila između malene devojčice s druge strane pruge i mene, ali prihvatila je to kao nešto sasvim uobičajeno, jedan od mojih brojnih hirova, ili jednostavno ni ona nije mogla da odoli Verinom zaraznom smehu, šuškvim kilometarskim rečenicama koje je bilo nemoguće razumeti i ponekad neverovatno lucidnim i zabrinjavajuće ozbiljnim zaključcima i pitanjima koje je

sipala kao iz rukava. Ponekad smo i zajedno odlazili, uvek je ispod trošnih drvenih greda na plafonu mogla da se popije kafa ili, u danima kad je Železnica delila platu, pojedje najukusnija proja na svetu, ali znala je dobro da njoj tamo zapravo nije mesto, da je, kao i Radmila, u tim trenucima višak, neko ko za Veru i mene doslovno i ne postoji, dok smo nas dvoje neizrecivo srećni lutali raznoraznim Nedođijama i Zelenim prostranstvima, gazili Bistre potoke ili samo lenjo dokoličarili na Sunčanim bregovima u zemlji zvanoj Mašta. Više u toj kući od umorne opeke nisam bio gost, dolazio sam kad god bi mi obaveze to dozvolile, donosio poklončiće, jeftinu lutku od Kineza, sok od jagode koji je naprosto obožavala, slikovnicu s vilama i vilenjacima, trudeći se istovremeno da nikada ne povredim Radmilin ponos i na bilo koji način narušim ravnotežu u malom ušuškanom svetu koji su za sebe stvorile. Igrali smo se, zadirkiivali do besvesti, čitao sam joj bajke, pokušavao da je naučim *Leptiriću šareniću*, a to je zvučalo kao „epilicu alenicu“ i potom je urnebesna, zarazna plima smeha rasla i punila sobu s jednostavnim drvenim stolom i trošnim dvosedom prekrivenim crvenom jambolijom, i širila se kroz napukle zidove u dorćolski suton i dalje, preko pruge, do keja, pa Dunavom...

Spremao sam se za put u Grčku, celomesečno letovanje posle nekoliko godina skoro svakodnevnog trošenja velikog talenta za male pare, kako sam to sujetno zvao, po raznoraznim beogradskim redakcijama. Milena je bila negde između euforije i neverice, kao i obično kad je trebalo da nam se desi nešto lepo, svakog me dana dočekujući paničnim pogledom – šta-je-sad-pošlo-naopako, ni za živu glavu ne izgovarajući nijednu reč na G da ne izbaksuzira, ali je generalno lepršala po kući dok je pakovala milion potrebnih i nepotrebnih sitnica

kao da se, ne daj bože, opet selimo a ne idemo na odmor. Nisam imao srca da kažem Veri da se nećemo videti mesec dana, mislio sam da će sve lakše proći ako se budem ponašao kao i obično, mala je, zaboraviće me za dva dana, a nakupovaću joj silne poklone po Grčkoj i neće mi zameriti što sam je prevario, što sam rekao vidimo se sutra, a sutra je za mesec dana, ne zna ona šta znači sutra, još je mala, tek joj je tri...

Jedva sam se izborio sa zarđalom metalnom kapijom. U jednoj ruci nosio sam punu kesu slatkiša, šta mi je uopšte trebalo da to teglim iz Soluna, lepo sam mogao sve isto da kupim u *Štarku* ili tu preko, na pijaci, i jeftinije bih prošao, a pod drugom ogromnog crno-belog plišanog pandu. Zakucao sam nespretno na prozorčić s čipkanom zavesicom na drvenim vratima s kojih se ljuštila farba, s onom slatkim izvesnošću očekujući trupkanje i veselu ciku koja se približava: „Ko je, ko jeeee, koooo jeeee...” Saznanje da nešto nije u redu stiglo je sekund pre nego što su se vrata otvorila, kao hladan povetarac usred vrelog popodneva, i blede Radmilino lice i osmeh koji je više ličio na bolnu grimasu samo su mi potvrdili ono što je mozak već vrištao. Ne, više nije opasno po život, skinuli su je s aparata, u ponedeljak bi trebalo da je puste kući, dan pošto ste otišli, zaboravila sam da zaključam kapiju, ne, nije više opasno, povukao se taj hematoma, je l' se tako kaže, dobro, ruka je već i zarasla, skinuli su gips, znaš, mlade kosti rekli su, ne znam kako je izašla, ne znam gde je pošla, bila je u onoj crvenoj haljinici, znaš, i kaže da je samo izletela pred njega, plakao je, nije on kriv, i milicija je bila, ne, dobro je sad, rekli su da je imala sreće, nemoj, nema potrebe, dođi u ponedeljak, pitala je za tebe...

Očekivao sam da će biti u krevetu, pokrivena do brade, bleđa i ljuta, i mislio sam da ću se nagnuti da joj poljubim

kosicu, izvini Veva, otkud sam mogao da znam... Poznati glasić, možda samo za nijansu tiši nego ranije, ko je, ko jeee-ee... Za trenutak smo se samo gledali, bila je kao mali anđeo, bosonoga, u prostoju beloj pidžamici s izvezenim žutim zekom na grudima i grudvom od bele gaze i flastera na glavi.

Pa gde si ti, leptiriću, dugo se nismo videli. Nije mi potražala u zagrljaj kao što je znala. Onaj vriskavi, grleni smeh od koga se smejavao Dorćol, nije krenuo. Ali se oči jesu smejele. Nakrivila je glavu šeretski, pročistila grlo, zapljeskala ručicama i gledajući me pravo u oči čisto, zvonko i činilo mi se nekako prkosno zapevala.

*Leptiriću, šareniću, dođi meni amo,
evo imam jednu ružu, pomiriši samo,
evo imam jednu ružu, pomiriši samo...*

Da, leptiriću, dugo se nismo videli.

Kad se otvore vrata busa na stanici pored Ade

Godinama sam živeo u južnim predgrađima Beograda, i svakodnevno, putujući busom u centar, prolazio pored Ade Ciganlije. I kada su se na stanici kod Šećerane otvarala vrata, uvek mi se osmeh ukazivao na licu. Pretpostavljam da su me umorni saputnici/sapatnici gledali kao da sam pao s Marsa ili recimo juče išetao iz *Laze*, ali oni nisu poznavali mog druga Lakija. Redovnog putnika diližanse na liniji Sremčica–Železnička stanica.

Ni sam ne znam koliko puta (davno sam prestao da brojim), čekao sam Lakija u nekom velegradskom bircuzu, s naručenim pićem za obojicu. Često ga i ne dočeka. I ljutio se kad se vidimo sledeći put, govorio mu da je neozbiljan, da se čovek s njim ne može ništa dogovoriti, a u nekim kafanama me zbog njega već smatraju solo drinkerom koga je sramota da naruči dvaput odjedanput... A on bi samo slegao ramenima, odmahnuo rukom i zaverglao staru, meni već dobro poznatu:

– Vidi, matori, kad se vrata busa otvore na onoj stanici pored Ade, ja moram da izađem. To je jače od mene. Još kad

je lepo vreme... nema boga da me zadrži. Prošetam malo, kibicujem penzose koji cepaju šah na drvenim klupama, bacim koju partiju prefa s lokalnim kartarošima, odem kod alasa da proverim kakva je bučka bila sinoć ili samo sedim i blejim u vodu. Nemaš pojma, matori, kako je to dobar osećaj kad te sunce bije po faci, vetrić te hladi... ma, čista uživancija. Izvini što sam te ispalio, ali...

I, ne vredi. Laki je takav, ko 'lebac. Ne mogu da se ozbiljno naljutim na njega. Naručim turu i onda ćutimo. A na isto mislimo. Samo što ja maštam a on se seća.

Već dugo stanujem u sasvim drugom kraju grada. Pored Ade retko prolazim. Ali, Laki me i dalje redovno ispaljuje. I ne samo mene. Zna da krene na posao a zaglavi na Adi. I, neverovatno, niko se živi ne ljuti na njega. Valjda upije u sebe sve to sunce, taj vetrić, tu pozitivnu energiju i onda je na kašičicu deli nama, gradskim pacovima sa zečjim srcima zakopanim u svoje betonske rupe, svoje male, dosadne živote. I, priznajem, zavidim mu. Sve više.

Karanfil se na put sprema

Led je okovao Beograd. Posle onih silnih minusa i snega, izgledalo je da nam s juga stiže nešto toplote, ali mraz je čudna zverka. Dolazi noću, lagano osvaja ulicu po ulicu, kvart po kvart, sve one danju stvorene baruštine od otopljenog snega pretvara u jutarnja klizališta za snene ranoraniocce. Do *Banije* sam se jedva doauljao. Uz dva-tri proklizavanja i jedan lakši pad. Na mekani deo. Opet neću biti u novinama kao jedan od „desetina građana koji su ovog jutra putovanje na posao završili u Urgentnom centru“. Propade još jedna prilika da postanem slavan.

Ne volim kad ljudi kasne. A s druge strane, nema boljeg alibija da natenane popijem jutarnju kafu i blenem u prazno s osećanjem da radim nešto korisno. Čekam. Onog što kasni.

Dugo se nisam zatekao u kafani u osam ujutru. Obično izlazim oko šest-sedam. Skinuo sam jaknu i što sam nežnije mogao seo na amortizer malopredšnjeg pada.

Iz zvučnika postavljenog iznad vrata, gde bi drugde, dopiralo je malo preglasno za moj jutarnji mamurluk:

Karanfil se na put sprema...

– Kafu bez šećera i običnu.

– I vinjak! – glas je dolazio iz dna sale.

Na sreću, mogao sam da pogledam u tom pravcu samo pokrećući glavu. U suprotnom bih verovatno odustao.

– Vinjak, gospodine?

– Za koga? Za mene?

– Da, gospodin za onim stolom časti.

Klinac nije imao više od osamnaest. Mršav, u plavom, tri broja većem šušlavcu, malo tankom za ovu zimoću.

...i peva...

Ne znam koji me đavo tera da zabadam nos gde mu nije mesto. Milion puta sam sebi obećao da se neću mešati u tuđe živote i milion i jedan put se posle kajao što nisam od reči.

– Šta se slavi, momak?!

Dečko me je pogledao mešavinom pogleda koji znače „goni se u p...“ i „e, moj prijatelju“ i to što sam se krvnički ujeo za jezik nije pomoglo da se osećam manje glupo.

...a draga mu konja sprema...

Ni to mi nije bilo dosta. Kad zamesim, ja moram i da pojedem. S mukom sam ustao i prišao stolu u ćošku. Mogao sam i zatvorenih očiju. Po mirisu vinjaka.

– Izvini, mali, ne znam...

– Nema veze.

Jedva sam razumeo šta govori. Ali sam jako dobro shvatio o čemu priča. Čuo sam već tu priču. Godinu dana ranije, on i ona, železnička stanica u Nedođiji Gornjoj, suze, večna ljubav... pa pisma, telefoni, posete... pa onda ništa. A stiglo vreme da se kući ide. Kući? Kojoj kući?

... i plače...

Poznati glas drugara kog sam čekao prekinu pesmu.

– Majstore, stig'o sam! Ajmo.

Nisi ni morao, majstore.

Uštirkani život iz druge ruke

Tačno. *Second hand* može da se prevede kao – polovno. Ali i ne mora. Doslovniji, ali i životniji prevod je – druga ruka. I ne odnosi se to samo na ono što nam svima prvo padne na pamet. Na one zagušljive prodavničice u kojima se gura bulumenta previše neparfimisanih žena koje su skoknule za vreme pauze svog smaračkog kancelarijskog bivstvovanja da se oslade loše prikrivenim mirisima tuđeg znoja i već ishlapelim daškom tuđeg bogatstva. Za one koje su samo pred sopstvenim ogledalom, i to kad čvrsto zažmure, ostale dame, to je jedinstveno mesto prilika da za male pare kupe sebi malo tuđih života, odsanjaju neka letovanja ili zimovanja (zavisno od sezone) na koja nikada neće otići, nađu temu za novi kancelarijski tračeraž kojim ubijaju vreme do dovlačenja kući, do svojih uštirkanih kecelja s masnim flekama koje ari-jel nije uspeo da skine, musave dece s uštirkanim osmesima čije uštirkane bele košuljice vise s vrata kupatila spremne da podnesu otprilike još jedan dan guljenja zelenog lesonita školske klupe, i muževa uštirkanih od lošeg vinjaka koji će

njihovo *second hand* blebetanje dočekati uštirkano klimajući dremljivom glavom.

Gospođa M. (ni pažljiviji čitaoci crne hronike u dnevnim novinama neće se setiti njenog imena, jer je vest bila objavljena na sedmoj strani, negde u dnu stupca) bila je moja komšinica. Ne baš vrata do vrata, ali znali smo se „na dobro jutro“ kad ja stižem iz svog profesionalnog pakla u domaći, a ona svoj menja u suprotnom pravcu, s uštirkanom punđom koju je sama dizajnirala svakog jutra, koristeći reprizu neke meksičke serije umesto ogledala. Tog jutra je nisam sreo. Ne mogu da se setim da li sam ja poranio u svoj topli dom i u vreme događaja hrkao snom pravednika, ili je ona zakasnila zbog neplaniranog bloka reklama u seriji, tek o svemu sam čuo iz druge ruke. Uštirkana gospođa M. je tog jutra, za vreme pauze, dok su njene kolegice igrale paganski ples oko kontingenta novopristigle robe u *second hand* radnji nadomak njihove firme, došla kući, i dok su njena deca (čini mi se da su bili dečaci, i da su imali između osam i deset godina) u svojim uštirkanim košuljicama pažljivo slušala bitne životne savete svoje učiteljice, uštirkane od glave do pete, izvadila nož i nasrnula na svog ni krivog, ni dužnog supruga koji je mirno i dostojanstveno buljeći u prazno lečio sinoćni mamurluk (čista sreća što nije promašila vrata, ja mamurluk lečim spavajući), koji je, eto leka, nestao istog časa kad je ugledao oštricu kako putuje prema njegovom stomaku.

Pričali su mi da je njenim kolegicama s posla bilo neverovatno da je ona, od svih baš ona, sposobna za tako nešto, ništa nije nagoveštavalo, eto baš dan ranije bila je s njima zajedno u *second handu*...

Gospođa M. sada živi drugi život. U ustanovi zatvorenog tipa. Ja se samo pitam dokle ćemo mi živeti te *second hand* živote.

Dan poznatih ljudi

Bakalnica „kod tetka-Smilje“ bila je zatvorena. Grandiozna kocka od talasastog lima, s velikim prozorima okrenutim prema ulici, odbijala je sunčeve zrake kao ogledalo i, gledano iz daljine, činilo se da je čitava bila okružena magičnom žuto-belom svetlošću, kao u onim starim stripovima kad glavni junak otvori kovčeg s blagom, a zlatnici iz njega zablistaju šireći zrake koji poručuju: konačno, sad sam bogat, postaću i slavan, razume se, i kupiću sebi sve što poželim, i voleće me najljepša princeza na svetu, i živeću večno... ili tako nekako.

To je, u stvarnom životu, značilo da sam zakasnio nekoliko minuta i da ću sa spiskom kućnih potrepština urezanim u pamćenje – onaj na papiru koji je moja Nensi uvek spremala ostao je kao i obično na kuhinjskom stolu, navodno slučajno zaboravljen – morati do druge prodavnice, kroz tek ozeleneli park i svoj omiljeni lavirint od belih stambenih kocki sa škr-tim prozorima i zakržljanim balkonima na obodu grada. Još nekoliko ukradenih minuta od nedelje, dana koji je uvek trajao nekoliko sati duže nego što je poželjno. Pa dobro, nekoliko

stotina koraka prečicom kroz park, stazicom utabanom preko trave, kud je najkraći put, između vijugavih betonskih nogo-stupa – projektovao ih je, verovatno, neki pijani arhitekta iz doba socrealizma – taman da se nogu pred nogu popuni vreme do ručka, lakše dočeka prenos utakmice (*Zvezda* je igrala, čini mi se u Osijeku), i pripremi za smrtnu presudu zvanu ponedjeljak. Bilo je dobro znati, hvala ti Bobe Geldorfe, da tamo neki klinici po Engleskoj imaju slične probleme, pa ih čak i rešavaju: puškom, što da ne, nije loša ideja, to je nama naša borba dala... Da, s glavom u oblacima lakše se podnosila sparina. Bio je jun osamdeset i neke. Nedelja, rekoh. Dan poznatih ljudi.

Ksenija

Dolepršala je niotkuda. Tek se stvorila ispred mene, prepričivši mi put, i samo što nam se nosevi nisu sudarili, a one nezaboravne plave okice gledale su bezobrazno otvoreno pravo u moje.

– Znaš li kud si pošao? Ako ne znaš, ja ću ti reći. Vodiš me na kolače. Osim ako nemaš nešto pametnije da radiš... – izazivački me je gledala, malo nagnuvši glavu tako da joj je smeđi uvojak pao preko lica baš onako kako sam zamišljao da će se dogoditi kad je prvi put poljubim.

Ksenija jeste bila nedosanjani san svih dečaka iz VIII-1, ali kad si dovoljno mlad, ni to nije specijalan razlog da pristaješ na ucene. Ili su me, sad kad razmislim o tome, samo žuljale one dve crvene novčanice u zadnjem džepu, koje ni uz kakvu prevarantsku matematiku nisu bile dovoljne za prodavnicu i kolače u istom danu.

– Pusti, ne mogu danas, stvarno imam nešto... – to je zvučalo toliko nevešto da sam se i sam iznenadio koliko loše

lažem, mada sam sebe smatrao šampionom u toj kategoriji, i ne sluteći koliko ću tu umetnost usavršavati na nesigurnom putu kroz džunglu odrastanja.

I bilo bi mi lakše da je barem odglumila iznenađenje. A nije. Samo se kratko, grleno nasmejala, i sve bih dao tada da sam mogao makar pretpostaviti kakve joj misli prolaze lepom glavicom, a zatim je sklonila rukom onaj nestašni uvojak, razbila čaroliju i odlepršala prema svojoj betonskoj krletki, prvoj s leve strane kad se uđe u parkić mog detinjstva, uz suvo: „Dobro, ćao, vidimo se sutra u školi...“

Kada smo se slučajno sreli, mnogo godina posle pijanog maturalnog opšteg plakanja uz čvrsta obećanja da ćemo „uvek ostati u kontaktu“, nekadašnja pametnica s kikicama, najlepša klinka u školi, već je bila direktor uspešne firme, nosila je staromodni kostim s plisiranom suknjom ispod kolena i kosu skupljenu u rep jeftinom šnalicom, i definitivno spadala među onih dva odsto žena za kojima se nikad ne bih okrenuo na ulici. Poziv na piće sam učtivo eskivirao. A potom se dugo trudio da zaboravim taj susret.

Čika Sveta

Još ošamućen Ksenijom, zamalo da čika-Sveti ne poželim dobar dan. A to bi već bila tragedija. Ne toliko za mene, ali ne znam kako bi Nensi preživela narednih nekoliko nedelja svakodnevnog komšijskog gundanja kako su „današnja deca tragično nevaspitana, ispuštena takoreći“ i „za sve su krivi ti grozni američki filmovi s gomilom seksa i nasilja“ i, konačno, „ja sam svoju Vesnicu vaspitao za primer, vidiš kako se njoj nikad ne desi da prođe pored komšije i ne javi se...“ Elem...

– Dobar dan, sine... vredan, kao i obično?

Šta odgovoriti? Ne, nisam. U stvari, samo ubijam vreme, i samo je koincidencija što usput mogu nešto korisno da završim. Inače, baš i ne ljubim nedeljne jutarnje šetnje do prodavnice, a još manje čapras divan s dosadnim profesorom matematike u penziji od koga se na kilometar širi opor miris briona i starosti.

– Naravno, čika-Sveto, kao i obično. Kako su gospođa Nada i Vesnica?

Žurio je nekud, bogu hvala, pa se njegov odgovor sveo na „dobro, hvala, pozdravi mamu“, inače sam već mislio da ću dočekati poziv za vojsku u stavu mirno, na pola stazice između belih betonskih kocaka koje je nekadašnjom pustopoljinom razbacala velika nevidljiva ruka u meni neshvatljivoj nameri.

Moja slatka komšinica Vesna, mlađa od mene godinu dana, fino vaspitana devojčica iz dobre familije koja se između petnaeste i šesnaeste od ružnog pačeta s protezom transformisala u ribetinu da-ti-pamet-stane, sa sedamnaest je pobešla od kuće, udala se za nekog Grka, rodila devojčicu, brzometno se razvela i vratila u stančić od pedeset četiri kvadrata na prvom spratu zgrade 1a u najkraćoj ulici kojom sam ikad prošao. Nedugo zatim odelili su se na drugi kraj grada, negde gde gos'n Sveta nije morao kriti pogled od ljudi koje je poznao godinama i od bezobraznih klinaca koji ga nisu puštali da na miru muči svoju muku. Uvek sam se pitao da li je i novom komšiluku držao ista predavanja o lepom vaspitanju i lošem uticaju američkih filmova.

Meda

I očekivao sam da će Meda biti na svom mestu, na naslonu zelene drvene klupice ispod trbušastog razlistalog hrasta s

korom oljuštenom od silnih poruka lične prirode. Mislio sam da mu samo mahnem i produžim prema prodavnicu, ali praskanje pogrešnih tonova s njegove milenijumima stare akustare, dok je pokušavao da odsvira moju omiljenu *Knocking On The Heaven's Door* na način zbog koga bi se Dilan pokajao što ju je napisao a ja što sam mu pokazao ta tri akorda, privuklo me je kao čarolijom tom malom plavušanu koji je uporno pokušavao da bude ono što nije, mala baraba iz predgrađa po ugledu na nas koji to takođe nismo bili ali nam je mnogo bolje stajalo, i zbog čega sam ga mnogo voleo.

– Daj tu gitaru ovamo, pojma nemaš, nikad nećeš naučiti... o, bože, šta sam ti ja skrivio...

Trudio sam se da zvučim ozbiljno i autoritativno – tako me je, izgleda, mali Meda doživljavao, jer i danas bez problema mogu da vratim onaj njegov skoro preklinjući pogled, mešavinu divljenja i strahopoštovanja prema nekome ko je još pre godinu-dve savladao Dilana i prešao na *Dorse* i *Cepeline*. Podigao sam nogu na klupu – i čim sam spustio nežnu, lelujavu konstrukciju na koleno i levom rukom obuhvatio tanki vrat, gladak, kako sam mnogo kasnije shvatio, poput svilenkaste ženske kože pod prstima kad lagano kreneš od vrha brade, niz meki tobogan na vratu, do male, grešne jamice pod njim – svet je na trenutak nestao i maleni park u beogradskom getu pretvorio se u bleštavu pozornicu na *Vembliju*, kakva je samo u snovima dečaka s gitarom. *Mama, take this badge from me/ I can't use it any more...* Zvuk se kao bilijarska lopta odbijao od betonske blokove belih četvorospratnica i vraćao nam se umnožen, veći, jači, strasniji, moćniji... Dva mala sanjara s oboda grada. A opet, tada nije bilo tako čudno pevati nedeljom ujutru. Kasnije to nismo činili.

Tu nije bilo pomoći. Meda je samo želeo da ga prihvate, vole i poštuju, i zaista mu nije bilo važno među kojima to. Mali korak do onih koje smo zvali loše društvo, napravio je s onim svojim blagosloveno nevinim osmehom. Kad mi je nekoliko godina kasnije čika Rade, Medin otac – miran pijanac ni najmanje svestan da ne moraš biti teški alkoholičar koji se valja po ulici i bije ženu da bi potpuno i nepovratno demolirao sopstvenu porodicu – rekao da njegov Miloš, to mu je bilo pravo ime, leži u Zabeli na šest godina zbog silovanja, bio sam samo malo više iznenađen nego onog nedeljnog jutra koje je teklo ka danu poznatih ljudi. Ne mogu samo da odgonetnem jesam li, duboko u podsvesti, krivio sebe što ga nisam pustio da do kraja raskrvari prste i uvežba tih nekoliko akorda – dobro je, mali, sad da pređemo na nešto teže, *Stonse*, recimo – ili su takve stvari generalno prestale da me iznenađuju. Ponekad mi se čini da se čovek lakše navikne na zlo nego na dobro.

Patkica

Onako visoka jedva preko metar i nikad ispunjene želje da poraste, gazila je prema nama onim neobičnim, gegutavim hodom zbog koga smo je i zvali Patkica. Među sobom, naravno, mada gotovo mogu da tvrdim da ju je i većina njenih kolega, nastavnika iz naše škole, tako zvala kad nije bila prisutna. I ni najmanje ne sumnjam da je i sama znala za taj bestidno grozni nadimak koji može zvučati simpatično samo nekom ko se nikad nije suočio s nekom svojom manom u dodiru s dečjom surovošću. Utihnuli su akordi *Nebeskih vrata*, Meda se u jednom skoku s naslona klupe spustio u stav mirno na način zbog koga sam hteo da prsnem od smeha, i

samo me je činjenica da mi još nije zaključila ocenu iz biologije naterala da zadržim ozbiljan izraz. Relativno ozbiljan.

– Dobro jutro, nastavnice, lep dan...

...za umiranje, hteo sam da nastavim iz potpuno sumanutog razloga jer je meni ta rečenica uvek bila neodvojiva. „Lep dan, za umiranje, naravno, a za šta drugo...“ – mnogo kasnije, setio sam se da je neki slovenački bend imao sličnu pesmu – u poslednjem momentu sam se ugrizao za jezik, ostavljajući nastavak da lebdi u vazduhu, pa ko razume shvatiće...

– Džabalebarite opet s tom gitarom. Kad ćete već jednom shvatiti da se od tih gluposti ne živi...

Potom me pogledala s mešavinom prekora i tuge.

– Ti znaš da sutra odgovaraš lekcije iz poslednjeg tromesečja...

Ne, nego ti znaš. Ali, to je sutra. Sutra, čuješ! S.U.T.R.A! A sutra je za sto godina. Ili možda nikad.

– Da, znam, naravno. Samo sam krenuo u prodavnicu i... – na vreme sam se, činilo mi se, zaustavio u nameri da smuljam nebulozno izvinjenje, jer sam osećao da me po potiljku peče razočarani Medin pogled. Znak slabosti koji se među dečacima ne prašta.

– ...lep je dan... – za umiranje, čuti jebote, da li si normalan, izbaci tu glupost iz glave, šta te sad spopalo, – ...pa smo rešili da malo sviramo... hoćete da čujete?

Da, tako se ispada faca, posebno kad sutra u školu dođeš spreman ko zapeta puška i znaš trideset sedmu lekciju, drugi pasus, kao pesmicu. *Mama, take this badge from me...*

Gospođa Radmila Jovanović, zvana Patkica, nije se udavala. Prema urbanoj legendi koja se prenosila s generacije na generaciju, njen se nesuđeni suđenik obesio na dan venčanja, ne ostavivši čak ni oproštajnu poruku, tek tako, rešio čovek

da sebi izabere gori pakao, a nju su jedva sprečili da krene za njim, kažu da su je doslovno skidali s konopca. Nikad nisam sasvim verovao u tu priču, zvučala je kao jedna od mnogih „rekao mi prijatelj mog prijatelja“, ali bih zato mogao ruku u vatru da je znala napamet komplet udžbenika biologije, od petog osnovne do četvrte godine na PMF-u. Verovali smo tada, sva je sreća što me je život kasnije demantovao nebrojenim primerima, kako je ona očigledna potvrda teze da pamet i lepota ne idu zajedno. Šta ćeš, klinici iz betonskih kocaka, šta oni znaju. Kad se sada setim, iskreno, opet ne mogu tvrditi da je bila lepa, nije, ali je svakako bila od žena koje imaju „ono nešto“, šta god to bilo i kako god ga zvali. Ne znam šta se sa njom zbilo, nije bilo ni jednog jedinog valjanog razloga da me to zanima, samo mi ponekad, kad onaj mali đavolak u svakom od nas poželi da se naruga nekome, baš ona od svih ljudi koje sam u životu upoznao poseti misli i ugrizem se za jezik isto kao onog jutra pre mnogo godina, kad je u parku mirisalo rano leto.

Kasirka Daca

Uostalom, ionako sam imao obaveze. Znao sam da za Nensi desetak minuta manje ili više ne znače ništa, ali ako mi zatvore samišku ispred nosa? Moraću da tabanam do onog privatnika koji radi 24 sata, a taj je na sasvim drugom kraju naselja, a ukoliko krenem tamo, ko zna koga ću još sresti, i kada ću stići, možda nikad, mogao bih da zalutam u zonu sumraka... Bilo je dobro svako opravdanje da ostavim izbezumljenog Medu da uzaludno vežba Dilana i vratim se u ulogu poslušnog sina koji je krenuo u prodavnicu po hleb i mleko. I još neke sitnice. Konačno, s razlogom sam se nadao

da i tog jutra radi kasirka Daca, znao sam joj smene napamet i bilo bi sasvim bezveze, je l' da, uskratiti sebi porciju snova na javi o tome kako se zaključaju vrata samiške a nas dvoje ostanemo sami unutra, među polupraznim policama i iskošenim ogledalima, dok s druge strane izloga ulicom prolazi silan svet, za koji je to samo još jedna obična radnja kojoj je isteklo radno vreme.

U bledoplavoj kecelji ispod koje je nosila jednostavnu belu majicu kratkih rukava, sedela je na svom mestu, za masivnom, metalnom kasom, lupkajući prstima po ivici pulta, sa sanjalačkim pogledom uperenim kroz zidove samoposluge u predgrađu, gotovo neprimetno se ljuljajući napred-nazad kao, recimo, na dušekuj koji ljuljuškaju blagi talasi dalekog, toplog mora. Metalna korpa lupnula je u pult i prenula je iz sanjarenja.

– Hej, mali, lakše malo... – zabludeli smešak razlio se u osmeh kao izvučen veštom rukom slikara, čineći joj lice neodoljivim.

Zbunjen i pogubljen, *Been Dazed and Confused for so long...* kao i obično kad bih se našao pred njom, samo sam promrmljao „izvini“ i, premeštajući se s noge na nogu, sačekao da otkuca račun. I... sad! Da, taj neizmerno kratak delić vremena kad njena ruka dodiruje moju dok mi na dlan stavlja račun i nešto siće kusura, vredi nekih neprospavanih noći. I uvek će vredeti.

Uvela je tiho, tu iza dvostrukih staklenih vrata dućana u glavnoj ulici Nedođije, za kasama kojima je menjan dizajn, i pred dečacima koji su rasli opijeni njenim mirisom, kao redak cvet kome je mogla da spase život samo jedna kap, ona koja nikada nije pala. A bilo je, u to sam siguran, i više nas, spremnih da joj skinemo zvezde s neba. Jedino nismo umeli

da nađemo stepenice do njega. Neki su, srećniji možda, samo verovali da to *Cepelini* nisu baš izmislili. Onako iz dosade. Ili da zarade pare. *There's a lady who's sure all that glitters is gold/ And she's buying a stairway to heaven/ And when she gets there she knows if the stores are closed/ With a word she can get what she came for...* I kad sam, retko, svraćao u stari kraj, samišku sam zaobilazio. U širokom luku. Neke slike treba ostaviti da na miru izblede. Takve kakve su.

Alek

Istim putem nazad, s dlanom opečenim njenim dodirom i srcem koje juri takt svoje netom izmišljene, otužno vesele melodije, bez osvrtnja, bez gledanja levo-desno, pogled dole, pravo kući, majčin sine, dok nisi puk'o kô balon na igli, a kad već pukneš bolje je da budeš među svoja četiri zida, oblepljena zelenim tapetama od jute i debela sasvim dovoljno da te niko ne vidi, niko da zna, ni da nasluti, ako može, i da prođe, a hoće, samo treba spustiti roletne i pustiti neku dobru stvar, *Dorse* recimo. *I love you, the best/Better than all the rest, That I meet in the summer/ Indian summer...*

Ali mali Meda je još na klupici prebirao neveštini prstima po gitari i to je bilo to, skretanje s puta, iskliznuće iz stvarnosti, s posledicama koje je nemoguće predvideti. I naravno da lažu kad tvrde da postoji taj unutrašnji glas koji vrišti: „Idi kući, nastavi kuda si krenuo, putuj, igumane...“ Nije postojalo ništa drugo osim prelepog prolećnog kasnog prepodneva i praskavog zvuka metalnih žica akustične gitare, u parku okruženom socijalističkom verzijom Stounhendža ofarbanog u belo, na ivici poznatog sveta. A korak dalje Had, naravno.